ਮੁੰਨੀ ਦੇਵੀ ਉਰਫ ਨਾਥੀ ਦੇਵੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਥ੍ਰ ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ. & ਓਰਸ.

ਬਨਾਮ

ਰਾਜੇਂਦਰ ਉਰਫ ਲੱਲੂ ਲਾਲ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਥ੍ਰ ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ. & ਓਰਸ.

(2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 5894)

ਮਈ 18, 2022

[ਅਜੈ ਰਸਤੋਗੀ ਅਤੇ ਬੇਲਾ ਐਮ. ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1956. ਐਸ.14 – ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗੀ – ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ – ਹਿੰਦੂ ਅਣਵੰਡੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ – ਫੈਸਲਾ: ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਦਾ ਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਠੋਸ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਪਤੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਵਿਚਕਾਰ ਆਧਿਆਤਮਿਕ ਸੰਬੰਧ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ – ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਐਚ.ਯੂ.ਐਫ. ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਧਾਰਣਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਬਚੇ ਹੋਏ ਸਹਿ-ਪਾਰਸੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਜਾਇਦਾਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ – ਐਸ. 14(1) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ 'ਕਬਜ਼ਾ' ਅਤੇ 'ਹਾਸਲ' ਸ਼ਬਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦਾਇਰੇ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ – ਇਹ ਐਸ.14(1) ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਹੈ, ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਦਾ ਸੀਮਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਚਾਹੇ ਉਹ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਬਦਲੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ – ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਆਪਣੇ ਸਾਲੇ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜੇ ਅਤੇ ਚਾਰਜ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ 1956 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਘਰ ਦਾ ਟੈਕਸ ਭਰ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕਿਰਾਇਆ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ 1956 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ – ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਐਚ.ਯੂ.ਐਫ. ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਬਜੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਬਦਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਐਸ. 14(1) ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਪੂਰੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਸੀਮਿਤ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ – ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਐਸ. 14(1) ਦੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਮਾਲਕੀ ਵਿੱਚ ਪਰਿਪਕਵ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਫੈਸਲਾ: 1.1 ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਲਕ ਬਣਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਸੀਮਿਤ ਮਾਲਕ ਨਾ ਬਣਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਨੂੰ, 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਪਤੀ ਉਸ ਨੇ ਵਿਰਾਸਤ ਜਾਂ ਵਸੀਅਤ ਰਾਹੀਂ, ਜਾਂ ਵੰਡ ਵੇਲੇ, ਜਾਂ ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਬਦਲੇ, ਜਾਂ ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਦੇ ਬਦਲੇ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ, ਚਾਹੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਜਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ, ਜਾਂ ਖਰੀਦ ਜਾਂ ਦਾਵੇ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪਤੀ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਸਤ੍ਰੀਧਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ। [ਪੈਰਾ 10-11]

1.2 ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਚਿੰਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਐਕਟ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਇਹ ਸੀਮਿਤ ਮਾਲਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੂਰੀ ਮਾਲਕੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸੰਪਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1937 ਨੇ 1937 ਦੇ ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਉੱਤੇ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ 1936 ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਇਸ ਲਈ 1937 ਦਾ ਉਹ ਐਕਟ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 1937 ਦੇ ਉਸ ਐਕਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਦੇ ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲੀ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 12]

1.3 ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤੀ ਦੇ ਏਚ.ਯੂ.ਐਫ. ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸੰਪਤੀ ਤੋਂ ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਬਦਲੇ ਉਸ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਧਾਰਾ 14(1) ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਵਿਆਖਿਆ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਦਾਰ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਅੰਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਬਢਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ। ਧਾਰਾ 14(1) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ" ਸ਼ਬਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਵ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਉਸ ਦੇ ਅਸਲ ਜਾਂ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਵਾ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ, ਕਿਸੇ ਦਾਅਵੇ, ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੈਂਕ ਦੇ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਨਾ ਹੋਵੇ। [ਪੈਰਾ 14]

1.4 ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਪਤੀ 1936 ਵਿੱਚ ਮਰ ਗਿਆ, ਜੀ.ਐਨ., ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਸੱਸੁਰ 1938 ਵਿੱਚ ਮਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਐਚ.ਆਰ., ਜੀ.ਐਨ. ਦਾ ਭਰਾ 1953 ਵਿੱਚ ਮਰ ਗਿਆ। ਪਰਿਵਾਦੀ ਨੂੰ ਐਸ.ਬੀ. ਨੇ 1916 ਵਿੱਚ ਗੋਦ ਲਿਆ ਸੀ। ਐਚ.ਆਰ., ਜੀ.ਐਨ. ਅਤੇ ਐਸ.ਬੀ. ਦਾ ਆਮ ਪੂਰਵਜ ਜੀ.ਪੀ. ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਐਚ.ਆਰ. ਅਤੇ ਜੀ.ਐਨ. ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਰਖੇਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਐਚ.ਆਰ. ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕਬਜ਼ੇਦਾਰ ਅਤੇ ਚਾਰਜ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿ

ਰਹੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕਿਰਾਇਆ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 15]

1.5 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਭਰ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 1956 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਘਰ ਦਾ ਟੈਕਸ ਭਰ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ 1956 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕਿਰਾਇਆ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ-54 ਤੋਂ ਉਭਰ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 1940 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1, ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਸੁਰਾਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ, ਦੇ ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਰੋਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੁਣਯ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਲਈ ਮਹੀਨੇ ਦੇ 2.50 ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਰਦਾਨਸ਼ੀਨ ਔਰਤ ਦੱਸ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਪਰਿਵਾਦੀ ਨੂੰ ਉਸ ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਦੀ ਰਕਮ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 1940 ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਐਚ.ਆਰ. ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ 1953 ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੇ ਘਰ ਦੀ ਕਬਜ਼ੇਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ 1955 ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 1965 ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕਿਰਾਇਆ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। [ਪੈਰਾ 17]

1.6 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਬਦਲੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਲਕਣ ਬਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦਾ ਐਚ.ਆਰ. ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1953 ਵਿੱਚ ਯਾਨੀ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਖਾਸ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਪਰਿਵਾਦੀ ਨੇ ਖੁਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਐਚ.ਯੂ.ਐਫ. ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਨੇ ਇਹ ਧਾਰਣਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦਾਅਵਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚਾਰਜ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 18]

1.7 ਐੱਚ.ਆਰ ਵੱਲੋਂ ਪਲੇਂਟਿਫ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਚਲ ਅਤੇ ਅਚਲ ਜਾਇਦਾਦ, ਜੋ ਐੱਚ.ਆਰ ਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਪਲੇਂਟਿਫ ਉੱਤੇ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਲੇਂਟਿਫ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰੋਬੇਟ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋਬੇਟ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਲੇਂਟਿਫ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਬੇਟ ਦੇਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਐਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਐੱਚ.ਆਰ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਥਿਤ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਵੀ, ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਐਚ.ਯੂ.ਐਫ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਮੌਜੂਦਾ ਹੱਕ ਅਤੇ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਟਲਡ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਕੋ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੂਰਵ-ਮੌਜੂਦਾ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹੱਕ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ

ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੂਰਨ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਸੀਮਿਤ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 19]

1.8 ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਦਾ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੱਕ ਨਾ ਤਾਂ ਖਾਲੀ ਰਸਮੀਅਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇੱਕ ਭਰਮਪੂਰਣ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਰਪਾ ਅਤੇ ਉਦਾਰਤਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਦਾ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੱਕ ਇੱਕ ਠੋਸ ਹੱਕ ਹੈ ਜੋ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਜੋ ਪਤੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਵਿਚਕਾਰ ਆਤਮਿਕ ਸੰਬੰਧ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੱਕ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਛਾਣਿਆ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, 1937 ਅਤੇ 1946 ਦੇ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ। ਉਹ ਐਕਟਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਿਛਾਣ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਥੇ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਐਚ.ਯੂ.ਐਫ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਟਲਡ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਧਾਰਣਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਮੌਜੂਦਾ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਬਚੇ ਹੋਏ ਸਹਿ-ਪਾਰਟਨਰ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਮੌਜੂਦਾ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪਿਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਧਾਰਾ 14(1) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ" ਅਤੇ "ਹਾਸਲ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਦਾ ਸੀਮਿਤ ਹਿੱਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਚਾਹੇ ਉਹ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹੱਕ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਪੂਰਵ-ਮੌਜੂਦਾ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੱਕ ਸੀ ਜੋ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੂਰਨ ਮਾਲਕੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 20, 21]

ਤੁਲਸੰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸੇਸ਼ਾ ਰੈੱਡੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਲ੍ਰਸ ਦੁਆਰਾ. (1977) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 99 : [1977] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 261 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ.

ਰਾਮੀ ਵਸਾਹਲ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲ੍ਰਸ ਬਨਾਮ ਨਾਗਨਾਥ ਅਤੇ ਹੋਰ. (2004) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 302; ਦਿੰਦਯਾਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਾਰਾਮ (1970) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 786 : [1971] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 298; ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨਾਰੀਕੇ (2006) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 75 : [2006] 5 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 799; ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਣੀ ਬਾਈ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਯਾਦੁਨੰਦਨ ਰਾਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ. (1969) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 604 : [1969] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 789; ਕਾਂਤ. ਗਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਸ਼ੰਕਰ ਲਾਰਾ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1974 ਰਾਜ. 147; ਮਾਈ ਮਸਤੁਰਾਤੁਲ ਬਨਾਮ ਲਕਸ਼ਮੀ ਲਾਲ ਅਤੇ 1982 ਪੀ&ਐਚ 867; ਵੀ. ਤੁਲਸੰਮਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਲ੍ਰਸ ਦੁਆਰਾ ਬਨਾਮ ਠਾਕੋਰਭਾਈ ਚੇਲਾਭਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ (1979) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 300 : [1979] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 291; ਰਘੁਬਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ. (1998) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 314 : [1998] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 555 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ.

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

(2004) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 302 ਪੈਰਾ 6(i) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

[1971] 1 ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 298 ਪੈਰਾ 6(vi) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[2006] 5 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 799 ਪੈਰਾ 6(vii) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

[1969] 3 ਐਸਸੀਆਰ 789 ਪੈਰਾ 7 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[1979] 3 ਐਸਸੀਆਰ 291 ਪੈਰਾ 7 (iv) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ [

1977] 3 ਐਸਸੀਆਰ 261 ਪੈਰਾ 12, 14 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1998] 3 ਐਸਸੀਆਰ 555 ਪੈਰਾ 13 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5894 ਦਾ 2019.

20.07.2017 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਜੋ ਕਿ ਜੈਪੁਰ ਬੈਂਚ, ਜੈਪੁਰ ਵਿੱਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਉੱਚ ਨਿਆਂਕਾਲਯ ਦੁਆਰਾ ਐਸ.ਬੀ. ਸਿਵਿਲ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 120 ਦਾ 1989 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੁਨੀਤ ਜੈਨ, ਮਿਸਿਜ਼ ਕ੍ਰਿਸਟੀ ਜੈਨ, ਹਰਸ਼ ਜੈਨ, ਮਿਸ ਯਸ਼ਿਕਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਉਮਾਂਗ ਮੇਹਤਾ, ਮਿਸ ਸ਼ੂਤੀ ਸਿੰਘ, ਯੋਗਿਤ ਕਾਮਤ, ਮਨਨ ਅਰੋੜਾ, ਮਿਸ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਜੈਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਲਈ ਵਕੀਲ।

ਪੱਲਵ ਸ਼ਿਸੋਦੀਆ, ਰਿਸ਼ਭ ਸੰਚੇਤੀ, ਮਿਸ ਪਦਮਾ ਪ੍ਰਿਯਾ, ਅੰਚਿਤ ਭੰਡਾਰੀ, ਸੂਰਿਆ ਜੈਨ, ਮਿਸ ਸਲੋਨੀ ਭੰਡਾਰੀ, ਕੇ. ਪਾਰੀ ਵੇਂਧਨ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਵਕੀਲ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬੇਲਾ ਐਮ. ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

1. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਜੈਪੁਰ ਵਿੱਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਉੱਚ ਨਿਆਂਕਾਲਯ ਦੁਆਰਾ, ਐਸ.ਬੀ. ਸਿਵਿਲ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 120 ਦਾ 1989 ਵਿੱਚ, 20.07.2017 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਖਿਲਾਫ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਨਿਆਂਕਾਲਯ ਨੇ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਕਿ ਉਕਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਜੈਪੁਰ ਵਿੱਚ ਅਤਿਰਿਕਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਕਲਾਸ-ਆਈ (ਇਸਨੂੰ "ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੁਆਰਾ 05.08.1989 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੌਲਾਜੀ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੇ ਪੂਰਵਜ, ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਭੋਨਰੀ ਦੇਵੀ, ਮੌਜੂਦਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

2. ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ ਦੀ ਟੇਬਲ/ਪੇਡੀਗ੍ਰੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ।

. 3.ਮੂਲ ਮੁਦਾਇ ਦੌਲਾਲਜੀ ਨੇ ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 56 ਦੇ 1973 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਮੁਕਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜੇ ਅਤੇ ਮੇਸਨ ਲਾਭ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਮੂਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ - ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਭੋਨਰੀ ਦੇਵੀ, ਸਵਰਗੀ ਸ਼੍ਰੀ ਧਨਮਲਜੀ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 12 ਖਿਲਾਫ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਕਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ। ਮੁਕਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਮਕਾਨ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਨੰਬਰ 1875, ਚੌਕੜੀ ਟੋਪਖਾਨਾ ਦੇਸ਼, ਜੈਪੁਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹਰੀਨਾਰਾਇਣਜੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਗਣੇਸ਼ਨਾਰਾਇਣਜੀ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਰਖੇਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ। ਮੁਦਾਇ ਦੌਲਾਲਜੀ ਦੇ ਕੇਸ ਅਨੁਸਾਰ - ਉਸ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਬਕਸ਼ਜੀ ਨੇ ਗੋਦ ਲਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਮ ਪੂਰਵਜ ਗੋਜਾਜੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਪੋਤੇ ਸਨ, 11.06.1916 ਨੂੰ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਭੋਨਰੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਪਤੀ, ਅਰਥਾਤ ਧਨਮਲਜੀ, ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਗਣੇਸ਼ਨਾਰਾਇਣਜੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1936 ਵਿੱਚ ਮਰ ਗਏ ਸਨ। ਗਣੇਸ਼ਨਾਰਾਇਣਜੀ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ 1938 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਹਰੀਨਾਰਾਇਣਜੀ 11.11.1953 ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਔਲਾਦ ਮਰ ਗਏ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਦਾਇ ਦੌਲਾਲਜੀ ਦੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਰੀਨਾਰਾਇਣਜੀ ਨੇ 30.07.1949 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਸੀਅਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਰਨ ਉੱਤੇ, 11.11.1953 ਨੂੰ, ਉਹ ਉਸ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਹਰੀਨਾਰਾਇਣਜੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਰੀਨਾਰਾਇਣਜੀ ਦੇ ਮਰਨ ਉੱਤੇ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 - ਭੋਨਰੀ ਦੇਵੀ ਨੇ ਮੁਦਾਇ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੁਦਾਇ ਨੇ 25.12.1953 ਨੂੰ ਮੁਕਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 12 ਮੁਕਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ। ਮੁਦਾਇ ਦੌਲਾਲਜੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਰੀਨਾਰਾਇਣਜੀ ਦੇ ਮਰਨ ਉੱਤੇ, ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਇਕਲੌਤਾ ਪੁਰਸ਼ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਹਰੀਨਾਰਾਇਣਜੀ ਦੀ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੈਧ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮੁਕਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਮੁਕਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਭੋਨਰੀ ਦੇਵੀ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਮੁਕਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਕ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

4. ਮੁਕਦਮੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਭੋਨਰੀ ਦੇਵੀ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਖਲ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਦਾਵੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਵਿਆਂ ਅਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਰੀਨਾਰਾਇਣਜੀ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੌਲਾਲਜੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਸੀਅਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਰੀਨਾਰਾਇਣਜੀ, ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਸਸੁਰ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ, ਮੁਕਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁਦਈ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਕਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 12 ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਰਾਇਆ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹ ਧਨਲਾਲਜੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਗਣੇਸ਼ਨਾਰਾਇਣਜੀ ਦੀ ਬਹੂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਕਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਮੁਕਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੀਮਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ,

1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵਧ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ 17.06.1956 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮੁਕਦਮਾ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 8 ਅਤੇ 10 ਤੋਂ 12 ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਭੋਨਰੀ ਦੇਵੀ ਮੁਕਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮਾਲਕ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਕਿਰਾਇਆ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ।

5 ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਮੁਦਈ ਦੌਲਾਲਜੀ ਦੀ 10.11.1983 ਨੂੰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਭੋਨਰੀ ਦੇਵੀ ਦੀ 17.04.1979 ਨੂੰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਮੁਕਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਕਦਮਾ ਮੁਨ੍ਨੀ ਦੇਵੀ, ਅਸਲ ਮੁਦਈ – ਦੌਲਾਲਜੀ ਦੀ ਧੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਭੋਨਰੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਯਾਨੀ ਕਿ ਭਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਭਤੀਜੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਮੁਕਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਕੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਮੁਕਦਮਾ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 05.08.1989 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਭੋਨਰੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 120/1989 ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਦੌਰਾਨ, ਅਸਲ ਮੁਦਈ ਦੌਲਾਲਜੀ ਦੀ ਧੀ ਮੁਨ੍ਨੀ ਦੇਵੀ ਵੀ ਮਰ ਗਈ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਕਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ 20ਵੀਂ ਜੁਲਾਈ, 2017 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੁਣ ਮੁਨ੍ਨੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ (ਇਥੇ "ਅਪੀਲਕਰਤਾ" ਕਹੇ ਜਾਣਗੇ) ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 4 (ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ) ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 5 ਅਤੇ 6 (ਪ੍ਰੋਫਾਰਮਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ) ਖਿਲਾਫ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ:

6. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ. ਪੁਨੀਤ ਜੈਨ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ:

(i) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗਣੇਸ਼ਨਾਰਾਇਣਜੀ ਦੀ 1938 ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਭੌਰੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੀਮਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਭੌਰੀ ਦੇਵੀ ਕੋਲ ਪੁਰਾਣੇ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਵੀ ਭਰਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਅਧੀਨ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ. ਜੈਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਦਾ ਜਾਇਦਾਦ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1937 ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਪੂਰਵ ਰਾਜ ਜੈਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਕਤ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੈਪੁਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਦਾ ਜਾਇਦਾਦ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1947 ਜੋ 24.09.1947 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ, ਲਾਗੂ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ਼੍ਰੀ ਧਨਨਜਲ 1936 ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਗਣੇਸ਼ਨਾਰਾਇਣਜੀ 1938 ਵਿੱਚ ਮਰ ਗਏ ਸਨ ਅਰਥਾਤ ਐਕਟ 1947 ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਭੌਰੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਐਕਟ 1947 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਸੀਮਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ **ਰਾਮ ਵਿਸ਼ਾਲ (ਮ੍ਰਿਤਕ) & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਜਗੰਨਾਥ & ਅਨ੍** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ।

(ii) ਪੁਰਾਣੇ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਂ ਭਰਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਅਧੀਨ ਭੌਰੀ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀ. ਜੈਨ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵੱਲ ਲੈ ਗਏ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਿਕਲਪਿਕ ਤਰਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਅਧੀਨ ਪੂਰਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਈ ਸੀ।

(iii) ਮੁਦਈ ਨੰਬਰ 1 ਭੋਮਤੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੀਮਿਤ ਮਾਲਕੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀਮਿਤ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅਨੁਮਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਨੁਮਾਨ ਜਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਜਾਂ ਰਵਾਇਤੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਯੋਜਨਾ ਦੁਆਰਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ II ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(iv) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਦਈ ਨੰਬਰ 1-ਭੋਮਤੀ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਸੀਮਿਤ ਮਾਲਕੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਕੇਵਲ ਕਬਜ਼ਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਧਾਰਾ 14(1) ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਮੌਜੂਦ "ਸੀਮਿਤ ਮਾਲਕੀ" ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਕੇਵਲ ਸੀਮਿਤ ਮਾਲਕੀ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਪੂਰੀ ਮਾਲਕੀ ਵਿੱਚ ਫਲਫੁੱਲ ਅਤੇ ਖਿੜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਕੋਈ "ਸੀਮਿਤ ਮਾਲਕੀ" ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਉਥੇ ਧਾਰਾ 14(1) ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(v) ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ "ਅਧਿਕਾਰ" ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਹ "ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਧਿਕਾਰ" ਹੈ।

(vi) ਕੇਵਲ ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਬਿਨਾਂ ਟਾਈਟਲ ਦੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਤੋਂ ਵੀ ਧਾਰਾ 14 ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। **ਬਿੰਦਯਾਲ & ਅਨ੍ਹ ਬਨਾਮ ਰਾਜਾਰਾਮ** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਅਸਲ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਣਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

(vii) ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲੀ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕੋਈ ਚਾਰਜ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚਾਰਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਚਾਰਜ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮਿਸਟਰ ਜੈਨ ਨੇ 1956 ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਅਪਨਾਇਤਾ ਅਤੇ ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਤੇ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨਾਰੀਕੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਫੈਸਲਾ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(vii) ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ, ਮਿਸਟਰ ਜੈਨ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1- ਭੌਰੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਦਾਵੇ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਭਰਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧਾਰਿਤ ਸਨ, ਕੇਵਲ ਸ਼੍ਰੀ ਗਣੇਸ਼ਨਾਰਾਇਣਜੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੱਕ ਹੀ ਉਠਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ 1/4 ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ 3/4 ਹਿੱਸਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਦਾਅਲਜੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਦਾਅਲਜੀ ਦੇ ਗੋਦ ਲੈਣ ਅਤੇ 30.07.1949 ਨੂੰ ਹਰੀਨਾਰਾਇਣਜੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਸੀਅਤਨਾਮੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਕਤ ਵਸੀਅਤਨਾਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਬੇਟ ਦਾਅਲਜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਭੌਰੀ ਦੇਵੀ ਦੁਆਰਾ ਸੈਟ ਅੱਪ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਤੀਦਵੰਦੀ ਵਸੀਅਤਨਾਮੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਪ੍ਰੋਬੇਟ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(ix) ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪੁਰਖੇਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਜੋ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਭੌਰੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਅਤੇ ਭਤੀਜੀ ਹਨ, ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

7. ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਮਿਸਟਰ ਪੱਲਵ ਸ਼ਿਸ਼ੋਦੀਆ ਨੇ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ:

(i) ਐਚ.ਯੂ.ਐਫ. ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਦਾ ਖਾਸ ਕਬਜ਼ਾ ਇਹ ਧਾਰਣਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਭਰਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਬਚੇ ਹੋਏ ਸਹ-ਪਾਰਸਨਰ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਭਰਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪਿਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮਿਸਟਰ ਸ਼ਿਸ਼ੋਦੀਆ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ **ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਮੀ ਬਾਈ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਖੰਡਨਰਾਮ ਰਾਮ & ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਅਨੁਪਾਤ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਮਸਤ ਗੌਰੀ ਮਸਤ ਬਨਾਮ ਸ਼ੰਕਰ ਲਾਲ ਅਤੇ ਮੂਲ ਕੰਵਰ ਬਨਾਮ ਜੀਵਨ ਲਾਲ** ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਲਾਇਆ।

(ii) ਹਰਿਨਾਰਾਇਣਜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੌਰੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਖਾਸ ਕਬਜੇ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੌਲਾਲਜੀ ਦੁਆਰਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸਿਰਫ ਹਰਿਨਾਰਾਇਣਜੀ ਅਤੇ ਗਣੇਸ਼ਨਾਰਾਇਣਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਕੁੱਲ ਐਚ.ਯੂ.ਐਫ. ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਲਗਭਗ 1/4ਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ਬਸ ਨਾਮਮਾਤਰ ਕਿਰਾਏ ਉਤਪਨ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਪੁਰਾਣੀ ਬਸਤੀ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਘਰ, ਚਾਂਦਪੋਲ ਵਿੱਚ ਦੋ ਦੁਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੂਲ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੌਲਾਲਜੀ ਦੁਆਰਾ ਲੈ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ।

(iii) 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਰੱਖ-ਰਖਾਵ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਉੱਚੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ, ਜੇਕਰ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਭੌਰੀ ਦੇਵੀ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸਿਰਫ ਦਾਅਵੇਦਾਰ-ਦੌਲਾਲਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਤੇ ਰਿਆਇਤ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਭੋਗੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦਾ ਉਦੇਸ਼, ਜੋ ਕਿ ਐਚ.ਯੂ.ਐਫ. ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸੁਥਰੇ ਕਬਜੇ

ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਰੱਖ-ਰਖਾਵ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਬਦਲੇ ਪੂਰਨ ਮਾਲਕੀ ਦੇਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਿਸ਼ੋਦੀਆ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ **'ਕੇ. ਤੁਲਸੀਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਸੇਸ਼ਾ ਰੈੱਡੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਲ੍ਰਸ ਦੁਆਰਾ'** ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਵਿਧ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਅਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ।

(iv) ਧਾਰਾ 14(1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ "ਕਬਜ਼ਾ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਵ ਅਰਥ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ਾ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, "ਹਾਸਲ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਵ ਅਰਥ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਵਿਧਵਾ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਰੱਖ-ਰਖਾਵ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ, ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਿਸੋਦੀਆ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ **'ਬਾਈ ਵਾਜੀਆ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਲ੍ਰਸ ਦੁਆਰਾ ਬਨਾਮ ਠਾਕੋਰਭਾਈ ਚੇਲਾਭਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ'** ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(v) ਹਰਿਨਾਰਾਯਣਜੀ ਦੀ 1953 ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਤੱਕ, ਉਹ ਕਾਰਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਧੀ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਬਚੇ ਹੋਏ ਸਹ-ਪਾਰਸੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਐਚ.ਯੂ.ਐਫ. ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਲਡ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਰਿਨਾਰਾਯਣਜੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਭੋਨੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਰੱਖ-ਰਖਾਵ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਹਰਿਨਾਰਾਯਣਜੀ ਵੱਲੋਂ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦਿਆਂ, ਉਹ ਐਚ.ਯੂ.ਐਫ. ਸੰਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਭਾਰਤੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1925 ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ। ਇਸ ਲਈ, ਪਰਿਵਾਦੀ ਦੌਲਾਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਇੱਕ ਵਸੀਅਤਨਾਮੇ ਜਾਂ ਸਹ-ਪਾਰਸੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਭੋਨੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਸੀਮਿਤ ਅਸਟੇਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਰੱਖ-ਰਖਾਵ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਉਸ ਨੂੰ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕੰਮਲ ਮਾਲਕ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ:

8. ਹਾਲਾਂਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੌਂਸਲ ਸ੍ਰੀ ਪੁਨੀਤ ਜੈਨ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭੋਨੀ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਤੋਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਵ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭੋਨੀ ਦੇਵੀ ਹਰਿਨਾਰਾਯਣਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਯਾਨੀ 11.11.1953 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਰਿਨਾਰਾਯਣਜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਉਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕਿਰਾਇਆ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਰ, ਸ੍ਰੀ ਪੁਨੀਤ ਜੈਨ ਨੇ ਭੋਨੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਤੋਂ ਹੀ ਰੱਖ-ਰਖਾਵ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕੀਤਾ

ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਵ ਲਈ ਪੂਰਾ ਮਾਲਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਵਿੱਚ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੰਪਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੱਤ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਹਿੱਤ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਵ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚਾਰਜ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਜਾਂ ਸੀਮਿਤ ਮਾਲਕੀਅਤ ਸੀ।

9. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਿਸ਼ੋਦੀਆ ਵੱਲੋਂ ਚਿੰਤਤ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਵੀ ਭੋਨੀ ਦੇਵੀ ਵੱਲੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਦੀ ਦੌਲਾਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਅਜਨਬੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਬਖਸ਼ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਗੋਦ ਲੈਣ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਮੁੰਨੀ ਦੇਵੀ ਲਲਾਸ ਨਾਥੀ ਦੇਵੀ(ਮ੍ਰਿਤਕ) ਥ੍ਰ ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ. ਬਨਾਮ ਰਾਜੇਂਦਰ ਉਰਫ ਲੱਲੂ ਲਾਲ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਥ੍ਰ ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ. [ਬੇਲਾ ਐਮ. ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ] ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ।

ਹਰਿਨਾਰਾਯਣਜੀ ਵੱਲੋਂ ਦੌਲਾਲਜੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿੱਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਿਸਟਰ ਸ਼ਿਸ਼ੋਦੀਆ ਨੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਰਿਨਾਰਾਯਣਜੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਭੌਰੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਦੌਲਾਲਜੀ ਨੂੰ ਵਿੱਲ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕੁਝ ਭੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਉਸ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੌਰੀ ਦੇਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕਿਰਾਇਆ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮਿਸਟਰ ਸ਼ਿਸ਼ੋਦੀਆ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸੁਥਰੇ ਕਬਜੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮਾਲਕ ਬਣਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਇਆ।

10. ਇਸ ਲਈ, ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਭੌਰੀ ਦੇਵੀ, ਮੌਜੂਦਾ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰਵਜ, 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਣ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ। ਇਹ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

"14. ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੀ ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਇਦਾਦ ਹੋਵੇਗੀ—

(1) ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਵੱਲੋਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲਈ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਚਾਹੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਸੀਮਿਤ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ।

ਵਿਆਖਿਆ.—ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ, 'ਜਾਇਦਾਦ' ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਚਲ ਅਤੇ ਅਚਲ ਜਾਇਦਾਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਨੇ ਵਿਰਾਸਤ ਜਾਂ ਵਸੀਅਤ ਰਾਹੀਂ, ਜਾਂ ਵੰਡ ਵੇਲੇ, ਜਾਂ ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਜਾਂ ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਦੇ ਬਦਲੇ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਤੋਹਫੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਚਾਹੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਂ

ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਜਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ, ਜਾਂ ਖਰੀਦ ਜਾਂ ਦਾਵੇ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਸਤ੍ਰੀਧਨ ਵਜੋਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਤੋਹਫ਼ੇ ਜਾਂ ਵਸੀਅਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਕਿਸੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਕਿਸੀ ਇਨਾਮ ਦੁਆਰਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਥੇ ਤੋਹਫ਼ੇ, ਵਸੀਅਤ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ, ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਇਨਾਮ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੀਮਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ।"

11. ਸੈਕਸ਼ਨ 14(1) ਦੇ ਪਲੇਨ ਰੀਡਿੰਗ ਤੋਂ ਇਸਦੀ ਵਿਆਖਿਆ, ਇਹ ਉਭਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਮਾਲਕ ਬਣਨ ਲਈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸੀਮਤ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ, 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਔਰਤ ਹਿੰਦੂ, ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਵਿਰਾਸਤ ਜਾਂ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਭਾਗ 'ਤੇ, ਜਾਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਬਦਲੇ, ਜਾਂ ਬਕਾਏ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੁਆਰਾ, ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਨਰ ਜਾਂ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੋ ਜਾਂ ਤਜਵੀਜ਼ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪੱਤੀ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਤੁਰੰਤ ਔਰਤਧਾਨ ਵਜੋਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ।

12 ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਭੌਰੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਦਾਵੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ ਦਾਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਐਕਟ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜੇ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਪੂਰਵ-ਮੌਜੂਦਾ ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਸੀਮਿਤ ਮਾਲਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਗੁਣ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਮਾਲਕੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਦੇ ਜਾਇਦਾਦ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਜਾਇਦਾਦ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1937 ਸਾਲ 1937 ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਗਣੇਸ਼ਨਾਰਾਇਣਜੀ, ਭੌਰੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਸਸੁਰ, 1938 ਵਿੱਚ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ 1937 ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ, ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਪੁਰਾਣੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਰੀਤੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਜਾਇਦਾਦ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1937 ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ 1937 ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ। ਭੌਰੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਪਤੀ ਧਨਰਾਜੀਜੀ ਦਾ 1936 ਵਿੱਚ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ 1937 ਦਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ 1937 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਦੇ ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ **ਵੀ.ਤੁਲਸੀਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸੇਸ਼ਾ ਰੈੱਡੀ** (ਮ੍ਰਿਤਕ) (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਮੌਜੂਦਾ ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਸਟਿਸ ਫਜਲ ਅਲੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ, ਨੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਦ੍ਧ□ਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਪਤਨੀ ਦੇ ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਹੱਦ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੈਰਾ 62 ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ -

"62. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਸਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਜੋ ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਧਿਕਾਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਿਚਾਰਣਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 14(1) ਅਤੇ (2) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਨਤੀਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ:

"(1) ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਦਾ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਰਸਮੀਤਾ ਜਾਂ ਇੱਕ ਭਰਮਪੂਰਣ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਰਪਾ ਅਤੇ ਉਦਾਰਤਾ, ਪਰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਠੋਸ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਰੂਹਾਨੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੱਕ ਵਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਤੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਦੁਆਰਾ ਪਛਾਣਿਆ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਯਾਜਨਵਲਕਯ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਨੂ ਤੱਕ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਸਤਰੀ। ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਪਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਕੋਲ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ, ਔਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਏ ਚਾਰਜ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਯੋਗ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਰ 'ਤੇ, ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਚਾਰਜ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਏ ਪੂਰਵ-ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜਾਂ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਸਗੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(2) ਧਾਰਾ 14(1) ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਾਵਿਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੌਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਦਾਰਤਾ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਇਸ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਸਦਾ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਖੇਤਰ ਹੈ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ। ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਮੁੱਖ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਵਸਥਾ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਏ ਮੁੱਖ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੰਗਤ ਬਣਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਵਿਵਸਥਾ।

(4) ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਯੰਤਰਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਫ਼ਰਮਾਨ, ਪੁਰਸਕਾਰ, ਤੋਹਫ਼ੇ, ਆਦਿ ਜੋ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਖ਼ਿਤਾਬ ਅਤੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਜਿੱਥੇ ਸਬੰਧਤ ਸਾਧਨ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ, ਸਮਰਥਨ, ਘੋਸ਼ਣਾ ਜਾਂ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ। ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੈ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 14(1) ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਜਿੱਥੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਸਿਰਫ਼ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜਾਂ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਜਾਂ ਵੰਡ ਜਾਂ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਜਿਸਦੀ ਔਰਤ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਉਪ- ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਈ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਲਈ

ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਵਿਆਜ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਵਿੱਚ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਬਲ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਏ ਦੇ ਬਦਲੇ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਅਲਾਟ ਜਾਂ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਵੰਡ 'ਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਜਾਂ ਸ਼ੇਅਰ, ਸਾਧਨ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਧਾਰਾ 14(1) ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ।

(5) ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਹਿੰਦੂ', 'ਜਾਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਬਦਲੇ', 'ਜਾਂ ਬਕਾਏ ਸੈਕਸ਼ਨ 14(1) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ, ਆਦਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2)।

(6) ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ 'ਪ੍ਰਾਪਤ' 14(1) ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਾਵਿਤ ਐਪਲੀਟਿਊਡ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਭਾਵੇਂ ਮਾਲਕ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਸੇ ਦਾ ਅਸਲ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਕਬਜ਼ਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਏ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ 1956 ਦਾ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਅੰਤਮ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਬਲ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਵਿਆਜ ਮਿਲੇਗਾ ਸੰਪਤੀ. ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੈਟਲ ਹੈ ਵਿਧਵਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਸੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਠੀਕ ਹੈ ਜਾਂ ਸਿਰਲੇਖ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੈਂਕ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ।

(7) ਕਿ ਧਾਰਾ 14(2) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ 'ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਿਤ ਜਾਇਦਾਦ' ਸੈਕਸ਼ਨ 14(1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸੀਮਤ ਵਿਆਜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੀਮਤ ਵਿਆਜ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵੀ

13. ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ. ਤੁਲਸੰਮਾ (ਸੁਪਰਾ), ਇਹ ਅਦਾਲਤ

"22. ਤੁਲਸੰਮਾ ਕੇਸ [(1977) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 99] ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅੱਜ ਤੱਕ ਮੈਦਾਨ ਸੰਭਾਲਿਆ। (ਲਾਭ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਦੇਖੋ: ਰਾਮ ਕਾਲੀ ਬਨਾਮ ਚੌਧਰੀ ਅਜੀਤ ਸ਼ੰਕਰ [(1997) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 613] ਅਤੇ ਭੂਮੀਰੇਡੀ ਚੇਨਾ ਰੈੱਡੀ ਬਨਾਮ ਭੂਸਪੱਲੀ ਪੇਡਾ ਵੇਰੱਪਾ [(1997) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 673]।)

23. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਦੇ ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਲਈ ਕਾਫੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 1937 ਜਾਂ 1946 ਦੇ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ ਸਟੈਚਿਊਟਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਫਜ਼ਲ ਅਲੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਲਸੰਮਾ ਮਾਮਲੇ

ਵਿੱਚ [(1977) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 99] : (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 135, ਪੈਰਾ 62)

"(1) ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਦਾ ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕੋਈ ਖਾਲੀ ਰਸਮੀਅਤ ਜਾਂ ਇੱਕ ਭਰਮਪੂਰਣ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਤੇ ਉਦਾਰਤਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਠੋਸ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਸੰਪਤੀ ਖਿਲਾਫ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪਤੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਵਿਚਕਾਰ ਆਧਿਆਤਮਿਕ ਸੰਬੰਧ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕਿ ਸ਼ੁੱਧ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਯਜੁਰਵੇਦ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਨੂ ਤੱਕ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੰਦੂ ਨਿਆਂਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਜੋਰਦਾਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸੰਪਤੀ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਪਤੀ ਦਾ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕੋਲ ਸੰਪਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਔਰਤ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੇ ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਲਈ ਇੱਕ ਬਦਲਾਅ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਚਾਰਜ ਦੇ ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਬਾਦਲੇ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਪਰ ਕੇਵਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੋਹਰ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

24. ਅਨੁਸਾਰਨ, ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਦੇ ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪਤੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸਮਯਿਕ ਸੰਬੰਧ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰ "ਇੱਕ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰ" ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ 1937 ਜਾਂ 1946 ਦੇ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਉਹ ਐਕਟਾਂ ਨੇ ਕੇਵਲ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਮੌਜੂਦ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ "ਕਾਨੂੰਨੀ" ਪਿੱਠਬੰਨੀ ਦਿੱਤੀ। ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਰਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਬਦਲੇ ਉਸ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ।

25 "ਕਬਜ਼ਾਇਆ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤੁਲਸੰਮਾ ਮਾਮਲੇ [(1977) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 99] ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 136, ਪੈਰਾ 62)

(6) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 14(1) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ 'ਕਬਜ਼ਾਇਆ ਗਿਆ' ਸ਼ਬਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਵ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਮਾਲਕ ਉਸ ਦੇ ਅਸਲ ਜਾਂ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਡਿਕਰੀ ਅਧੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅੰਤਿਮ ਡਿਕਰੀ ਅਧੀਨ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾਇਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਵਾ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਸੇ ਦਾਵੇ, ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੈਂਕ ਦੇ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀ।

26. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ, ਵਿਧਵਾ ਦਾ ਸੀਮਿਤ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਸਾਧਨ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਬੰਧੀ ਲਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਧਨਾਂ, ਡਿਕਰੀਆਂ, ਇਨਾਮਾਂ, ਤੋਹਫਿਆਂ, ਆਦਿ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਔਰਤ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂ ਨਵਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਲਾਗੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿੱਥੇ ਸਾਧਨ/ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇ ਜਾਂ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ "ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਰੱਖ-ਰਖਾਵ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ" ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਪਛਾਣਦੇ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਲਸੰਮਾ ਮਾਮਲੇ [(1977) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 99] ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਕਾਰਜ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦਿੱਤੇ।

14. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੈ ਰਸਮੀਤਾ ਜਾਂ ਇੱਕ ਭਰਮ ਭਰੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਦਾਰਤਾ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਠੋਸ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਨੇ ਕਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 1937 ਜਾਂ 1946 ਦੇ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਉਹ ਐਕਟਾਂ ਨੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਧਾਨਕ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੌਜੂਦਾ. ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਹੈ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਪਤੀ ਦੇ ਐਚ.ਯੂ.ਐਫ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ, ਉਹ ਨੂੰ ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਬਦਲੇ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 14(1) ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ, ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਉਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ V. ਤੁਲਸੰਮਾ (ਸੁਪਰਾ) ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਸ਼ਬਦ "ਕਬਜੇ ਵਿੱਚ" ਸੈਕਸ਼ਨ 14(1) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਵਿਆਪਕ ਸੰਭਵ ਐਪਲੀਟਿਊਡ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਇੱਕ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਸੇ ਦਾ ਅਸਲ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਕਬਜ਼ਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਬਰਾਬਰ ਚੰਗੀ ਹੈ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਧਵਾ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ, ਦੇ ਕੁਝ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਦਾਅਵਾ, ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਸਿਰਲੇਖ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੈਂਕ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ।

15. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੇਬਾਕ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਧਨਮਲਜੀ, ਭੈਰੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਪਤੀ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ 1936 ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਿਆ, ਗਣੇਸ਼ਨਾਰਾਇਣਜੀ, ਭੈਰੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਸਸੁਰ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ 1938 ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹਰੀਨਾਰਾਇਣਜੀ, ਗਣੇਸ਼ਨਾਰਾਇਣਜੀ ਦਾ ਭਰਾ 11.11.1953 ਨੂੰ ਮਰ ਗਿਆ। ਦੌਲਾਲਜੀ ਨੂੰ 1916 ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਬਾਕਸ਼ੀ ਜੀ ਨੇ ਗੋਦ ਲਿਆ ਸੀ। ਹਰੀਨਾਰਾਇਣਜੀ, ਗਣੇਸ਼ਨਾਰਾਇਣਜੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਬਾਕਸ਼ੀ ਜੀ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਪੂਰਵਜ ਗੋਪਾਲਜੀ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਬੇਬਾਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹਰੀਨਾਰਾਇਣਜੀ ਅਤੇ ਗਣੇਸ਼ਨਾਰਾਇਣਜੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਰਖੂ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਬੇਬਾਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਭੈਰੀ ਦੇਵੀ ਹਰੀਨਾਰਾਇਣਜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਉਸ

ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕਬਜ਼ੇਦਾਰ ਅਤੇ ਚਾਰਜ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ ਉੱਤੇ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।

16 .ਹੁਣ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 1955 ਤੋਂ 1965 ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਨੋਟਸ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ A-2 ਤੋਂ A-11) ਭੌਰੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਬਚਾਅਕਾਰਤਾਓਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਸਿਰਫ ਭੌਰੀ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ A-13) ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੌਲਾਲਜੀ ਨੇ ਭੌਰੀ ਦੇਵੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਟੈਕਸ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਐਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜੈਪੁਰ A ਵੱਲੋਂ ਮਿਤੀ 28.03.1957 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭੌਰੀ ਦੇਵੀ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਦੌਲਾਲਜੀ ਵੱਲੋਂ ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਕੌਂਸਲ, ਜੈਪੁਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਮਿਤੀ 28.01.1959 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕੀਅਤ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਹੈ। ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜੋ ਕਿ ਸੁਧਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 28.03.1957 ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭੌਰੀ ਦੇਵੀ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਸੇ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਲਕੀਅਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਾਯ ਲੱਭਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

17. ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੋਨਰੀ ਦੇਵੀ 1956 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਘਰ ਦਾ ਟੈਕਸ ਭਰ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ 1956 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕਿਰਾਇਆ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ-54 ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ 1940 ਵਿੱਚ ਭੋਨਰੀ ਦੇਵੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਸੁਰਾਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ, ਦੇਖਭਾਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਰੋਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੁਣਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਮਹੀਨਾਵਾਰ 2.50 ਰੁਪਏ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਪਰਦਾਨਸ਼ੀਨ ਔਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦੌਲਾਲਜੀ ਨੂੰ ਉਕਤ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਰਕਮ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੋਨਰੀ ਦੇਵੀ 1940 ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਜਿਵੇਂ ਮਰਜੀ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭੋਨਰੀ ਦੇਵੀ 1953 ਵਿੱਚ ਹਰੀਨਾਰਾਇਣਜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੇ ਘਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ 1955 ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੈਮਿਸਿਜ਼ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕਿਰਾਇਆ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ 1965 ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੌਲਾਲਜੀ ਵੱਲੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

18. ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭੋਨਰੀ ਦੇਵੀ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਦੇਖਭਾਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਬਦਲੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਲਕ ਬਣਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਇਆ। ਉਸ ਦਾ ਹਰੀਨਾਰਾਇਣਜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1953 ਵਿੱਚ ਅਰਥਾਤ ਉਕਤ ਐਕਟ 1956 ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਖਾਸ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਮੁਦਈ

ਦੌਲਾਲਜੀ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਦਾਵੇ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਐਚ.ਯੂ.ਐਫ. ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਦੇਖਭਾਲ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਮਿਸਟਰ ਜੈਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਿ ਸਿਰਫ ਦੇਖਭਾਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚਾਰਜ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਦੇਖਭਾਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚਾਰਜ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਯੰਤਰ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਦੇਖਭਾਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਮਾਨਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦਾਵੇ ਦੀ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚਾਰਜ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

19 ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਨਾਰਾਯਣਜੀ ਵੱਲੋਂ ਦੌਲਾਜੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਹਰਿਨਾਰਾਯਣਜੀ ਦੀ ਜੋ ਵੀ ਚਲ ਅਤੇ ਅਚਲ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ, ਉਹ ਦੌਲਾਜੀ ਉੱਤੇ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੌਲਾਜੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰੋਬੇਟ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਭੋਰਾਨੀ ਦੇਵੀ ਵੱਲੋਂ ਦੌਲਾਜੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਬੇਟ ਦੇਣ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਐਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਬੇਟ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਹਰਿਨਾਰਾਯਣਜੀ ਵੱਲੋਂ ਭੋਰਾਨੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਵੀ, ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਐਚ.ਯੂ.ਐਫ. ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਮੌਜੂਦ ਹੱਕ ਅਤੇ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਟਲਡ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਕੋ ਇੱਕ ਨਤੀਜਾ ਜੋ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਭੋਰਾਨੀ ਦੇਵੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੂਰਵ-ਮੌਜੂਦ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹੱਕ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਵਰਚੂ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਿਤ ਮਾਲਕ ਦੇ ਬਜਾਏ ਪੂਰੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਰੱਖਿਆ।

20 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਦਾ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੱਕ ਇੱਕ ਠੋਸ ਹੱਕ ਹੈ ਜੋ ਪਤੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਵਿਚਕਾਰ ਦੇ ਆਧਿਆਤਮਿਕ ਸੰਬੰਧ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੱਕ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, 1937 ਅਤੇ 1946 ਦੇ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਐਚ.ਯੂ.ਐਫ. ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਟਲਡ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਧਾਰਣਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਮੌਜੂਦ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਬਚੇ ਹੋਏ ਸਹ-ਪਾਰਸਨਰ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਮੌਜੂਦ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਪਛਾਣਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪਿਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਧਾਰਾ 14(1) ਵਿੱਚ "ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ" ਅਤੇ "ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ" ਸ਼ਬਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਵਰਚੂ ਦੁਆਰਾ ਹੈ, ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਦਾ ਸੀਮਿਤ ਹਿੱਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਣ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਚਾਹੇ ਉਹ 1956 ਐਕਟ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹੱਕ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ

ਗਈ ਹੋਵੇ।

21. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਭੌਰੀ ਦੇਵੀ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਜੋ ਕਿ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਮਾਲਕੀ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

22. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ
(ਸਹਾਇਤਾ : ਸ਼ਸ਼ਵਤ ਜੈਨ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate